

Broj: 1472-28-PŽS/12
Dana, 19.10.2012. godine

MINISTARSTVO PROSVJETE I KULTURE REPUBLIKE SRPSKE
n/r ministra gđin Anton Kasipović

PREPORUKA: Personalni asistenti u školama

Institucija Ombudsmana za djecu, zaprimila je jedan broj prijava-žalbi roditelja djece sa smetnjama u razvoju, a u vezi sa pitanjem angažovanja asistenta u nastavi. Roditelji navode, da se bez obzira što se u nalazu i mišljenju stručne komisije za razvrstavanje lica sa fizičkim ili psihičkim smetnjama kao jedna od mjera predlaže podrška asistenta u nastavi, što centar za socijalni rad svojim rješenjem potvrđuje, djeca ne mogu ostvariti to pravo, jer prema odgovoru Ministarstva to je omogućeno samo za djecu sa autizmom.

U jednom broju predmetu u kojima je institucija postupala Ministarstvo, između ostalog navodi:

-s obzirom na ograničena sredstva u budžetu, Ministarstvo je prethodnih godina odobravalo asistente samo za učenike sa autizmom, te predlaže da se škola i roditelji obrate Centru za socijalni rad kako bi pokušali dogovoriti angažovanje asistenta za učenika, dopis broj- 07.020/610-1549-1/10 od 09.11.2010. godine¹

-Posjećamo Vas na stav 2. člana 2. Pravilnika koji glasi-Iz budžeta Republike Srpske finansiraju se javne škole čiji je osnivač Republika i koje su upisane u mrežu škola. Budući da se radi o privatnoj srednjoj školi, Ministarstvo prosvjete i kulture nije u mogućnosti da finansira personalnog asistenta. Dopis broj 07.021-611-516-12 od 30.8.2012.godine²

¹ Dopis je odgovor osnovnoj školi koju pohađa devetogodišnji dječak sa smetnjama u razvoju koji se prema rješenju centra za socijalni rad razvrstava u grupu lica sa tjelesnim oštećenjem i istim rješenjem utvrđuje potrebna podrška asistenta u nastavi

² Dopis je odgovor srednjoj školi, privatnoj, koju pohađa dječak sa smetnjama u razvoju koji se prema rješenju centra za socijalni rad razvrstava u grupu lica sa autizmom

1) Zakon o osnovnom obrazovanju i vaspitanju³

Djeca sa smetnjama u psihofizičkom razvoju stižu osnovno obrazovanje i vaspitanje u redovnim školama i prema programima prilagođenim njihovim individualnim potrebama, a u skladu sa članom 19. Okvirnog zakona.

Djeca sa umjerenim smetnjama u psihofizičkom razvoju upisuju se u školu u skladu sa preporukama navedenim u rješenju nadležne ustanove.

Djeca sa težim i teškim smetnjama stižu osnovno obrazovanje i vaspitanje u skladu sa ovim zakonom i upisuju se u specijalnu školu ili specijalno odjeljenje na osnovu rješenja kojim se utvrđuje vrsta i stepen ometenosti u razvoju. (član 83)

2) Pravilnik o vaspitanju i obrazovanju djece s posebnim obrazovnim potrebama u osnovnim i srednjim školama⁴

Inkluzija se ostvaruje uključivanjem djece s posebnim potrebama u odjeljenja osnovne i srednje škole na osnovu preporuka stručnog tima. (član 4.)

Dijete s posebnim obrazovnim potrebama iz stava 1 savladava redovne ili prilagođene nastavne programe prilagođene individualnim potrebama djeteta, individualizovanim postupcima i posebnom dodatnom pomoći koju pruža stručni tim.

Djeca s posebnim obrazovnim potrebama se uključuju u redovno školovanje na osnovu rješenja nadležnog organa, a na osnovu mišljenja stručnog tima nakon perioda opservacije koja će se obaviti u redovnoj školi. (član 7)

Kroz saradnju sa pedagoškim zavodom vlada će planirati projekte zapošljavanja asistenata u redovna odjeljenja. (član 5.)

3) Pravilnik o razvrstavanju lica sa smetnjama u fizičkom i psihičkom razvoju⁵

Ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanje lica sa smetnjama vrše stručne komisije. Stručne komisije se obrazuju kao prvostepene i drugostepene.

Stručne komisije daju nalaz o ocjeni sposobnosti, razvrstavanju i mišljenje o odgovarajućim mjerama zaštite lica sa smetnjama.

Na osnovu nalaza i mišljenja stručne komisije, mjesno nadležni centar za socijalni rad donosi rješenje o razvrstavanju i upućuje lice sa smetnjama na ostvarivanje odgovarajućih mjera zaštite.

Svaki član komisije pojedinačno vrši ocjenu koristeći raspoloživu dokumentaciju, metode i tehnike svoje struke i daje svoj pismeni nalaz i mišljenje.

Nalaz i mišljenje obavezno treba da sadrži i prijedlog mjera. (Obrazac br. 2)

Inkluzivno obrazovanje podrazumijeva uključivanje djece sa smetnjama u razvoju u redovna odjeljenja. Uvođenje asistenta u nastavi ima za cilj da olakša integraciju učenika, da pruži potrebnu pomoć djetetu sa smetnjama u razvoju, ali i nastavniku i čitavom razredu, kako bi njegovo obrazovanje u redovnom razredu bilo što manje stresno prije svega za tog učenika, ali i za druge učenike, nastavnike i roditelje. Uvođenje asistenta u nastavi doprinosi kvalitetnijem inkluzivnom obrazovanju i ostvarivanju prava djece uključenim u taj proces.

Zakon o osnovnoj i srednjoj školi ne utvrđuje ni pravo djeteta na asistenta u nastavi, ni obavezu škole na angažovanje lica za asistenta u nastavi.

³ Službeni glasnik Republike Srpske broj 74/08, 71/09 i 104/11

⁴ Službeni glasnik Republike Srpske broj 85/04

⁵ Službeni glasnik Republike Srpske broj 115/03

Pravilnikom o vaspitanju i obrazovanju djece s posebnim obrazovnim potrebama u osnovnim i srednjim školama se u članu 5. utvrđuje da će se planirati projekti za zapošljavanje asistenata u redovna odjeljenja.

Ni jedan normativni akt ne utvrđuje šta su ovlaštenja asistenta, je li on personalni ili pedagoški asistent ili pomoćnik u nastavi, šta su njegove obaveze i odgovornosti, je li on u radnom odnosu i po kom osnovu i pod kojim uslovima-osim što član 5. utvrđuje da to mogu biti studenti završnih godina pedagoških akademija/fakulteta, svršeni učenici učiteljskih škola, nastavnici koji se pripremaju za polaganje stručnog ispita, lica na civilnom sluzenju vojnog roka, a koja sustručnjaci u toj oblasti.

S obzirom da se Pravilnik odnosi na vaspitanje i obrazovanje djece sa posebnim obrazovnim potrebama u osnovnim i srednjim školama, to upućuje da se podrška odnosi na djecu koja imaju obrazovne poteškoće u osnovnom i srednjem obrazovanju, što ne ostavlja mogućnost za njegovo angažovanje u predškolskim ustanovama niti u specijalnim školama (član 2. utvrđuje da se školovanje djece s posebnim potrebama sprovodi u redovnoj osnovnoj i srednjoj školi.)

O potrebi angažovanja asistenata u nastavi saglasni su i roditelji i škole i socijalni sektor i stručne komisije koje svojim prijedlogom mjera takvu podršku predlažu djetetu.

Međutim, nepostojanje jasnih i definisanih pravila i procedura za angažovanje asistenta u nastavi problem je i za škole i za roditelje, a posledice uvijek snose djeca.

S obzirom da pitanje angažovanja asistenata u nastavi za djecu sa smetnjama u razvoju nije normativno uređeno iako je ono za određenu kategoriju djece i po pojedinačno podnesenim zahtjevima bilo osigurano,

Ombudsman za djecu p r e d l a ž e:

Ministarstvu prosvjete i kulture preduzimanje mjera potrebnih da se pitanje angažovanja asistenata u nastavi normativno uredi, tako da se definiše, koja djeca i pod kojim uslovima mogu ostvariti pomoć i podršku asistenta u obrazovnom sistemu, te koja lica i pod kojim uslovima i sa kakvim ovlaštenjima mogu pružati tu pomoć i podršku,

te da instituciju u roku od 15 dana obavijestite o mjerama koje ste preduzeli.

S poštovanjem,

Ombudsman za djecu Republike Srpske
mr Nada Grahovac